

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİ VE SONRASINDA BİR MİSAFİRHANE: REMLE BNT. HARİS VE EVİNİN FONKSİYONU

Öznur HOCAOĞLU*

E-mail: oznur.hoca.oglu@hotmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-22046491>

Citation/©: Hocaoğlu, Ö. (2022). Hz. Peygamber dönemi ve sonrasında bir misafirhane: Remle bnt. Haris ve evinin fonksiyonu. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 14, 169-190.

DOI Number: <https://doi.org/10.53112/tudear.1224890>

Öz

Mekke'nin fethedilmesi ve güçlü kabilelerden olan Kureyş ile Beni Sakife'nin İslam'a girmesi neticesinde, Hz. Peygamberle görüşmek üzere gelen kabilelerin sayısı artmıştır. Daha önce de heyetler gelmiş olmasına rağmen, yaşanan yoğunluktan dolayı hicri dokuzuncu yıla heyetler senesi denmiştir. Heyetlerin rahat hareket edip istedikleri gibi kalabilmeleri için "konuk evi" Arapların adetlerindendi. Bu çerçevede Hz. Peygamberin de gelen heyetleri uygun olan evlerde misafir ettiği görülmektedir. İşte bu evlerden biri de Remle bnt. Haris'in evidir. Bu makale, Remle bnt. Haris ve misafir ettiği kabileler hakkında biyografik bir çalışmadır. Burada, Remle bnt. Haris ve evinde misafir ettiği kabileler hakkında bilgi verilerek, Peygamber döneminden itibaren Remle'nin evinin hangi amaçlar için kullanıldığı üzerinde duruldu. Kayıp bir halka gibi duran Remle bnt. Haris hakkında kaynaklarda çok az bilgi bulunmaktadır. O, Ensar arasında İslam'a ilk girenlerden olan ve iki Akabe biatına da katılan Muaz b. Afra ile evlenmiştir. Kaynaklarda Remle bnt. Haris'in evinin, anlaşmaların yapıldığı, esirlerin tutsak edildiği ve heyetlerin misafir edildiği ev olarak geçtiği tespit edildi. Ayrıca olayın

* Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı, Rize, Türkiye.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğunu teyit edilmiştir.

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

akışının daha iyi anlaşılması için misafir edilen kabileler hakkında dipnotta kısaca bilgi verildi.

Anahtar Kelimeler: İslam Tarihi, Heyetler, Misafir evi, Remle bnt. Haris, Hapishane.

A GUESTHOUSE DURING AND AFTER THE PROPHET (PBUH) TIME: RAMLA BNT. HARIS AND HER HOUSE

Abstract

As a result of the conquest of Mecca and the conversion of the powerful tribes to Islam such as Quraysh and Beni Saqifa, the number of tribes who came to meet with the Prophet had increased. Although some groups had come before, due to the intensity of visitations in the ninth year of Hijri, it was called the “year of delegations”. The “guesthouse” was a custom of the Arabs so that the delegations could move freely and stay as they wished. It was seen that the Prophet (pbuh) hosted the incoming delegations in suitable houses. One of these houses was Ramla bnt. Haris’s house. This article is a biographical study about Ramla bnt. Haris and the tribes she hosted. In this paper, it will be given some information about Ramla bnt. Haris and the tribes she hosted in her house. Moreover, it was emphasized for what purposes Ramla’s house was used since the time of the Prophet (pbuh). There was very scarce information about Ramla bnt Haris who looks like a missing link in the history sources. She was married with Mu’az b. Afra who was the one of the first Muslim of Ensar and participated to both Aqaba Pledges. It was determined that Haris’s house was the conference hall where agreements were made, the prison where prisoners and captives were held and a guesthouse where delegations were hosted. In addition, in order to better understand the flow of the event, brief information about the tribes she hosted was given in the footnote.

Keywords: Islamic history, Delegations, Guesthouse, Ramla bnt. Haris, Prison.

Giriş

Kaynaklarda gelen heyetlere önem verdiklerini göstermek ve onların rahat hareket edebilmesini sağlamak için misafir evinin Araplarda bir adet olduğu, misafirlerin burada rahatça kalabildikleri ifade edilmektedir. Ayrıca heyetlerin, gidecekleri son gün misafirlere bir velime yapıldığı ve hediyeler takdim edildiği beyan edilmektedir. Bununla birlikte

iletilmesi gereken bir mesaj varsa, mektup yazılarak liderlerine teslim etmek üzere heyete emanet edildiğini nakletmektedir. Hz. Peygamber'in de Medine'ye geldiğinde, heyetler yılında bu geleneğe uygun olarak evler inşa ettiği veya var olan geniş evlerden bazılarını konuk evine çevirdiği, işte Remle bnt. Haris'in evinin de bu misafir evlerinden biri olduğu ve gelen heyetlerin çoğunun onun evinde konuk edildiği beyan edilmektedir (Cevad Ali, 2001f, s. 331).

Medine'de muhacirlerden Abdurrahman b. Avf'ın inşa ettiği ve Allah Resulünün misafirlerinin ağırlandığı "الدار الكبرى / Büyük ev veya Misafir evi" denilen evlerin olduğu ifade edilmektedir. Bu evlerden bir tanesini Hz. Peygamber'in bizzat yaptığı da zikredilmektedir (Makrizi, 1999g, s. 306.) Bunun yanında Makrizi, misafiri ilk ağırlayan kimsenin İbrahim (a.s.), İslam'da bu evleri ilk inşa eden kimsenin de Hz. Ömer olduğunu, onun Mekke- Medine arası bir yerde bal, yağ vb. yiyeceklerin bulunduğu bir ev inşa ettiğini, daha sonra da Hz. Osman'ın yolcular ve mescitte ibadet edenler için böyle bir ev yaptırdığını rivayet etmektedir. Bunlardan sonra Mısır'da konuk evini ilk inşa eden kimsenin Mısır'ın fethinde bulunan sahabi Osman b. Kays olduğu haber verilmektedir (Makrizi, 1323, s. 338).

Konuk evlerinin, misafirlerin rahat edebilmesi için çok geniş olduğu bildirilmektedir. Mesela aşağıda açıklanacağı üzere yaklaşık iki yüz kişilik heyetin Remle bnt. Haris'in evinde misafir edildiği düşünüldüğünde, evlerin ne kadar geniş olduğu daha iyi anlaşılır (Cevad Ali, 2001f, s. 331). Bununla birlikte Abdullah b. Mes'ud ve Hz. Osman'ın evlerinin de zaman zaman misafirhane olarak kullanıldığını beyan edilmektedir (Taberi, 1387, s. 273).

1. Heyetler Yılı (Senetü'l-Vüfud)

Resulullah'ın (a.s.) Mekke'yi fethinden sonra Sakif kabilesinin Müslüman olup Peygamber'e beyat etmesi üzerine her yerden Arap heyetlerinin geldiği nakledilmektedir. (İbn Hişam, 1955, s. 559; İbnü'l-Esir, 1997, s. 152; Fayda, 2009, ss. 520-521; Öztürk, 2009, s. 51)¹ Her ne kadar heyetler, beşinci yıldan beri geliyor olsa da en çok heyetlerin dokuzuncu yılda geldiği için bu yıla heyetler yılı dendiği beyan edilmektedir (İbn Hişam, 1955, s. 560; Diyarbekri, ts., s. 121).

Kureyşin Arapların lideri olması hasebi ile çevre yerdeki Arapların Kureyş'in tutumunu izledikleri, Hz. Peygamber'in Mekke'yi fethedip Kureyş'in de İslam'a girmesi üzerine Peygambere düşmanlık edilemeyeceğini ve onu yenemeyeceklerini anladıkları için "Allah'ın yardımı ve zafer geldiği ve insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini gördüğün zaman." (Nasr: 1-2) ayetlerinde belirtildiği gibi her yönden heyetlerin gelip

¹ Ayrıca dünya konjoktüründe Bizansın güç kaybetmesinin, Arapların Peygamber'e heyetler göndermesine sebep teşkil etmesine dair bk. Kara, (2014, ss. 104-121).

bölük bölük İslam'a girmeye başladıkları ifade edilmektedir (İbn Hişam, 1955, s. 560; Şami, 1993b, s. 254).

Hz. Peygamber'in, inançlarına bakmaksızın gelen heyetlerin hepsine değer verdiği, Mescitte kendi dinlerine göre ibadet etme imkanı sağladığı, elçilere önem verdiği gösteren elbiseler giydiği, görüşünü beyan etmeden önce heyetleri dikkatle dinlediği, heyetle bir bağ varsa, o bağı hatırlattığı, konuk evi olarak belirlediği mekanlarda ağırladığı, kabalık yapanlara müsamaha gösterdiği, onları hediyelerle uğuladığı görülmektedir (Öztürk, 2009, ss. 51-54).

Tespit edebildiğimiz kadarı ile Hz. Peygamber, gelen heyetleri genellikle Remle bnt. Haris'in evinde ağırlamıştır. Şimdi kaynaklarda Remle bnt. Haris'le ilgili ulaşabildiğimiz bilgileri paylaşalım.

2. Remle bnt. Haris

Tam adı Remle bnt. Haris b. Sa'lebe b. Haris b. Zeyd el-Ensari, en-Neccari'dir (İbn Sa'd, 1990g, s. 328; Belazuri, 1996b, s. 116; İbn Hacer, 1415d, s. 140; Aynı, ts., s. 26). Muaz b. Haris b. Rifaa'nın eşi olduğu ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990g, s. 328; Aynı, ts., s. 26).² Süheyli, onun isminin Keyyise bnt. Haris b. Küreyz b. Habib b. Abdişşems olduğunu söylemektedir. (Süheyli, 2000, s. 198)³ Ümmü Sabit diye künyelendiği, annesinin Hassan b. Sabit'in Babadan kardeşi Kebşe bnt. Sabit b. Numan b. Haram olduğu, Remle'nin de Kebşe'nin ikinci eşi olan Haris b. Salebe'den dünyaya geldiği ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990, ss. 328-330; İbn Hacer, 1415, s. 140).⁴ Peygambere iman edip beyat edip Medine'de vefat ettiği nakledilmektedir (İbn Sa'd, 1990g, s. 328; Sıbt İbnü'l-cevzi, 2013d, s. 69).

² Muaz b. Haris'in Hz. Peygamber ile Mekke'de karşılaşan ilk gruptan olduğu ve Mekke'de ensardan ilk iman eden kimse olduğu ve iki Akabe biatına da katıldığı ifade edilmektedir. Peygamber'in Muaz b. Haris ile Ma'mer b. Haris'i kardeşi yaptığı açıklanmaktadır. Osman b. Affan öldürüldükten sonra Hz. Ali ile Muaviye arasındaki savaş zamanında (İbn Sa'd, (1990c, s. 374); İbn Abdilber, (1992b, s. 1409) veya Harre vakasında öldürüldüğü rivayet edilmektedir. İbn Abdilber, (1992b, s. 1407). Bunun karşısında Belazuri, bir rivayete göre Muaz ve kardeşi Muavviz'in, diğer rivayete göre ise Muavviz ve Avf'ın Bedir'de şehid edildiğini naklederken, Belazuri, (1996a, s. 243), İbn Sa'd, Bedir'de Avf ile Muavviz'in Ebu Cehil tarafından şehid edildiğini zikretmektedir. İbn Sa'd, (1990c, s. 374). Ayrıca Muaz'a "kârî" dendiği ve bu sıfatı ile bilindiği söylenmektedir. Taberi, (1387, s. 874); İbn Abdilber, (1992b, s. 1407). Sahabe arasında annesi Afara'ya nisbet edilen başka bir Muaz olmadığı ifade edilmektedir. Sıbt İbnü'l-Cevzi, (2013c, s. 127).

³ İbn Hacer, Keyyise bnt. Haris'in Müseylime'nin eşi, Remle'nin ise Muaz b. Afra olduğunu beyan etmektedir. İbn Hacer, (1379, s. 92).

⁴ Kebşe'nin, Amr b. Muhassin, Haris b. Sa'leb ve Harise b. Numan şeklinde üç evlilik yaptığı nakledilmektedir. İbn Sa'd, (1990g, s. 330).

Vakidi'nin Remle bnt. Hades şeklinde yazdığı ifade edilmektedir (İbn Hacer, 1415, s. 140).⁵ Lakin elimizdeki mushaflarda Vakidi, Remle bnt. Haris şeklinde kaydetmiştir.⁶

Kaynaklarda Remle bnt. Haris hakkında fazla bilgi bulamadığımızı beyan etmek isteriz. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi tam adı ve künyesi zikredildikten sonra Allah Rasulüne iman edip beyat ettiği nakledilmektedir. Onun dışında tespit edebildiğimiz kadarı ile Remle'nin adı daha çok gelen heyetlerin ağırlandığı evle ilgili zikredilmektedir. Ağırlanan misafirlerin sayıları göz önünde bulundurulduğunda onun geniş bir eve sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Müracaat ettiğimiz eserlerde aktarılan bilgiye göre Remle bnt. Haris'in evi, antlaşma yapmak, hapishane ve dışardan gelen heyetlerin/elçilerin diledikleri kadar kaldıkları misafirhane olarak kullanılmaktadır. Biz, bu hususları teker teker ifade etmek istiyoruz.

2.1. Antlaşma Yeri

*Ka'b b. Eşref*⁷ ihanetinden dolayı öldürüldüğünde Yahudilerin ve onlarla beraber hareket eden müşriklerin durumdan korkup kardeşlerinin hiçbir suçu olmadığı halde öldürüldüğünü iddia edince, Hz. Peygamber'in Ka'b'ın, İslam'a ve Müslümanlara hakaret eden şiiirler söylemeseydi öldürülmeyeceğini, onlardan kim bunu yaparsa hakkının kılıç olacağını söylediği nakledilmektedir. Onların bu korkularını sonlandırmak için bir antlaşma yapmaya davet ettiği, Remle bnt. Haris'in evinde bir hurma ağacının altında -muhtemelen İslam'a ve Müslümanlara hakaret etmeyeceklerine dair- bir sözleşme imzalandığı nakledilmektedir (Vakidi, 1409a, s. 192; Makrızı, 1999f, s. 185).

Beni Ta'lib Heyeti:⁸ Aralarında Hıristiyan kimselerin de bulunduğu on altı kişilik bir heyetin Hz. Peygamber'e geldiği ve Remle'nin evinde konakladıkları, Bilal'in onlara bir kase yağ ve

⁵ İbn Sa'd da bir yerde Remle bnt. Haris'in adını muhtemelen yazım hatası olarak Remle bnt. Hades şeklinde kaydetmektedir. İbn Sa'd, (1990, s. 80). İbn Habib de Remle bnt. Haris yazdıktan sonra bunun hades olduğunu ifade eder. İbn Habib, (ts., s. 430).

⁶ Örnekler için bk. Vakidi, (1409a s. 192, 1409b, ss. 512, 518, 1409c, ss. 975, 988).

⁷ Ka'b b. Eşref'in, baba tarafından Tay kabilesine, anne tarafından Beni Nadir'e mensup olduğu, İbn Hişam, (1955, s. 51); Taberi, (1387, s. 488), hem Araplar hem de yahudiler tarafından sevildiği ifade edilmektedir. Bedir Gazvesinde müşriklerden yetmiş kişinin öldürüldüğü haberini alınca hem taziye de bulunmak hem de Kureys'i Müslümanlara karşı kışkırtmak için Mekke'ye gittiği ve Müslümanlara karşı savaşmak üzere Ebu Süfyan ile anlaşığı, özellikle söylediği şiiirlerle Kureysliler'in intikam duygularını tahrik ettiği belirtilmektedir. Medine'ye döndükten sonra şiiirleriyle Hz. Peygamber'i ve ashabını hicvettiği, konuşmalarıyla müşrikleri kışkırttığı, bu tavırlarından rahatsız olan Hz. Peygamber'in, bu eziyetten kurtulmak istediği, bunun üzerine Muhammed b. Mesleme ve arkadaşlarının bir plan ile Ka'b b. Eşref'i öldürdükleri nakledilmektedir. Ka'b'ın Bedir'den sonra Uhud'dan önce öldürüldüğü söylenmektedir. İbn Sa'd, (1990, ss. 24-25); Taberi, (1387, ss. 487-488); Kapar, (2001, ss. 3-4).

⁸ Beni Tağlib b. Vail b. Kasit b. Hinb b. Efsa b. Du'mi b. Cedile b. Esed b. Rebia b. Nizar b. Mead b. Adnan. İbn Hazm, (1119, s. 485). Adnanilerin başlıca kollarından biri olduğu, kabileye adını veren Tağlib b.

süt karıştırılmış yulaf yemeği getirdiği nakledilmektedir. Allah Rasulünün, onlarla çocuklarını vaftiz etmeyeceklerine dair bir antlaşma yaptığı ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 239; Nüveyri, 1423e, s. 72; Ebu Şehbe, 1427b, s. 554).

2.2. Tutuk Evi Olarak Kullanılması

Bazı eserlerde Hz. Peygamber'in, Remle'nin evini bazen tutuk evi olarak kullanılmasını emrettiği kaydedilmektedir (Vakidi, 1409c, s. 975). Görebildiğimiz kadarı ile Beni Kureyza, Beni Temim ve Ezd Kabilesindeki kimseler Remle'nin evinde hapsedilmişlerdir.

Beni Kureyza ihanet edince, Hz. Peygamber onları kuşatmış ve neticede Sa'd b. Muaz'ın hakemliğini ve vereceği kararı kabul edeceklerini bildirmişlerdir. Sa'd b. Muaz, buluş çığına giren erkeklerin öldürülmesini kadınların ve çocukların esir edilmesini ve mallarında taksim edilmesine hükmedince erkeklerin Üsame b. Zeyd'in evine, çocuk ve kadınların ise Remle'nin evine götürüldüğü nakledilmektedir. Ayrıca Hz. Peygamberin silahların, ev eşyalarının ve diğer emtiaların da Remle'nin evine götürülmesini emrettiği ifade edilmektedir. Bunun yanında onun yüklerle hurmanın karınlarını doyurmaları için Yahudilere dağıtılmasını emrettiği, onların da eşekler gibi hurmayı ısırıkları haber verilmektedir (Vakidi, 1409b, s. 512. İbn Hişam, 1955, s. 240; Belazuri, 1996b, s. 116).⁹

Beni Temim Hz. Peygamber'in, hicretin dokuzuncu yılında Uyeyne b. Hısn'ı elli kişilik bir grub ile Beni Temim'e¹⁰ gönderdiği, Uyeyne'nin onlara sahrada iken saldırdığı on bir erkek,

Vail'in asıl isminin "Disar", kabilenin "muzaffer/galip" şeklinde bilindiği, bu manada "İslam biraz daha gemeseydi, Beni Tağlib insanları yiyecekti" denildiği rivayet edilmektedir. Bu sözle onların kuvvet ve kalabalık oluşlarına vurgu yapıldığı belirtilmektedir. Cevad Ali, (2001e, s. 79); Durmuş, (2012, s. 259). Bölgede genellikle Hıristiyanlık yaygın olduğu için diğer birçok Arab kabilesi gibi çoğunlukla bu dine girdikleri beyan edilmektedir. Beni Tağlib kabilesinden Müslüman olan bir heyetin hicretin 9. yılı Peygamberle görüştüğü, çocukların vaftiz edilmemesi şartıyla Beni Tağlib'te Hıristiyan kalmak isteyenlere izin verdiği, Peygamberin vefatından sonra da Tağlib'e mensup olduğu ifade edilen yalancı peygamber Secah'ı destekledikleri, Vakidi, (1990, 49). Irak ve Suriye fetihlerinde Sasanileri destekledikleri, daha sonra Halid b. Velid'in bunları ağır bir yenilgiye uğrattığı nakledilmektedir. Cevad Ali, (2001e, s.80-90); Avcı, (2010, s. 372).

⁹ Makrizi, kölelerin Üsame'nin evinde; kadın ve bakire kölelerin de Remle'nin evinde tutulduklarını nakletmektedir. Makrizi, (1999e, s. 257); Şami, (1993a, s. 12). Bunun yanında bütün esirlerin Remle'nin evinde tutulduğu da nakledilmektedir. Şami, (1993a, s. 12).

¹⁰ Kabilenin, Temim b. Mür b. Üd b. Tabiha b. İlyas b. Mudar b. Nizar b. Mead b. Adnan şeklinde Adnan'a kadar uzandığı, Arab yarımadasının Necid, Bahreyn ve Irak olmak üzere üç bölgesinde yaşadıkları, Cevad Ali, (2001d, s. 205); Yekeler, (2014, ss. 8, 21-29), göçebe olmalarından dolayı geçimlerini hayvancılıkla ve avcılıkla sağladıkları beyan edilmektedir. Yekeler, (2014, ss. 31-32). İslam'dan önce Temim kabilesinin putperest olduğu, Rebia b. Ka'b veya Sa'd b. Zeyd'in kutsal kabul ettiği bir ev veya tapınak olan "Ruda" ile "Şems" adında bir puta taptıkları ve kumaşlardan yapılan bir putlarının daha olduğu, onlara safran ve benzeri kokuları sürerek bu putu hac maksadı ile ziyaret ettikleri ifade edilmektedir. Cevad Ali, (2001e, s. 119). Öte yandan Arabistan'ın doğusu ile Bahreyn'in Sasanı

on bir kadın ve otuz çocuğu yakalayarak Medine'ye getirdiği, Peygamber'in onları Remle'nin evinde hapsettiği ifade edilmektedir. Bundan sonra aralarında Utarid b. Hacib, Zibrkan b. Bedr, Akra' b. Habis, Kays b. Haris gibi liderlerinin bulunduğu bir heyetin esirlerin bırakılması için Peygamber'e gelerek kapısında "Ya Muhammed, seninle görüşmek istiyoruz." diye bağırdıkları bunun üzerine "Sana odaların dışından seslenenlerin çoğu anlayışsız insanlardır." şeklindeki ayetin indirildiği nakledilmektedir. Resulullah'ın esirleri onlara geri teslim ettiği belirtilmektedir (Vakidi, 1409c, s. 975; İbn Sa'd, 1990b, s. 122; Sıbt İbnü'l-Cevzi, 2013b, s. 142; Aycan, 2011, s. 418).

*Ebu Sufre el-Ateki:*¹¹ Onun Uman ile Bahreyn arasında Deba'nın Ezd kabilesinden olduğu, ahalinin Müslüman olduğunu haber vermek için Peygambere heyet gönderdiği, Peygamber'in de zekatlarını toplamaları için Ezd kabilesine mensup Huzeyfe el-Yemani'yi gönderdiği, Allah Rasulü vefat edince dinden dönüp zekat vermeyi reddettikleri, Huzeyfe'nin de durumu Hz. Ebu Bekir'e haber vermesi üzerine, onlar üzerine İkrime'yi

egemenliğinde bulunması, kabile arasında Mecusiliğin yayılmasına sebep olduğu, Hire'ye göç eden Temimlilerin ise Hıristiyanlaştığı, özellikle kabilenin İmriulkays kolunun kabul ettiği beyan edilmektedir. Ya'kubi, (1422, s. 146). Eyyamü'l-Arab'da Temim ile diğer Arap kabileleri arasında çok kanlı savaşların meydana geldiği, Bekir b. Vail, Beni Tağlib, Amir b. Sa'sa', Yemen, Kinde ve Farslılarla savaşmaları nakledilmektedir. Yekeler, (2014, ss. 93-98). Temim b. Mürr'ün Kureyş kabilesinin dayıları olmasının, Temim ile Kureyş arasındaki ticari ve siyasi ilişkileri de etkilediği, ayrıca aralarında gerçekleşen evliliklerin bu durumu pekiştirdiği rivayet edilmektedir. Mesela Hz. Hatice'nin, Peygamberle evlenmeden önceki eşinin Temim kabilesinden olduğu ifade edilmektedir. Yekeler, (2014, s. 37). Mekke'nin fethi sırasında İslam ordusunda bazı Temimliler'in de bulunduğu, Akra' b. Habis başkanlığındaki Temimliler'in, Resulullah ile birlikte Huneyn ve Taif seferlerine katıldıkları açıklanmaktadır. Hz. Ömer ve Hz. Osman döneminde halifeye destek oldukları, Emevilerin orta asya fetihlerinde de buldukları belirtilmektedir. Aycan, (2011, s. 418).

- 11 Ebu Sufre'nin, Zalim b. Serrak b. Subh b. Kindi b. Amr b. Adi b. Vail b. Haris b. Atik b. Esed b. İmran b. Amr Muzatkiya b. Amir b. Maussema b. Harise el-Gitfir b. Esed b. İmirulkays b. Sa'lebe b. Maiz b. el-Ezdi olduğu, Umanla Bahreyn arasındaki Deba'da yaşayan Ezdilerden olduğu belirtilmektedir. İbn Sa'd, (1990f, s. 71); İbn Abdilber, (1992d, s. 1692). İbn Hacer, ismi ile ilgili Zalim b. Serrak, İbn Serraf, Katı b. Serrak, Galib b. Serrak şeklinde ihtilaf edildiğini nakletmektedir. İbn Hacer, (1415c, s. 185). Kabilesi, İslam'ı kabul ettiği zaman bir rivayete göre Medine'ye gönderilen heyette bulunmayı Peygamber'i görmediği, Hz. Ömer dönemindeki heyette bulunduğu (İbn Abdilber, (1992d, ss. 1692-1693), diğer rivayete göre Medine'ye gelen heyette bulunduğu, Peygamber'in onu görünce dikkatini çektiği, biat için geldiğinde üzerinde uzun sarı elbise olduğundan dolayı Peygamber'in onun Katı' olan ismini Ebu Sufre olarak değiştirdiği, hırsız ve zalim ismini bırakmasını tavsiye ettiği haber verilmektedir. İbnü'l-Esir, (1994c, s. 359); Şami, (1993b, s. 352). Hz. Peygamber vefat edince onun kaviminin de zekat vermeyi reddettiği, Hz. Ebu Bekir'in onların üzerine İkrime'yi gönderdiği ve bu savaşta kabilesinin çoğunun öldüğü, bu sıralarda Ebu Sufre'nin daha çocuk olduğu, Hz. Ebu Bekir'e teslim edilmek üzere Medine'ye gönderdiği, daha sonra yeniden Müslüman olunca Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'le görüşmeler yaptığı ve Bara'da vefat ettiği haber verilmektedir. İbn Sa'd, (1990f, s. 71); İbnü'l-Esir, (1994d, s. 170); Raşit Küçük, (1994, s. 230).

gönderdiği, İkrime onlara galip gelince onların Deba kalesine sığındıkları, daha sonra İkrime'nin kalelerini zaptettiği, neticede onların Huzeyfe'nin hükmüne razı oldukları ve eşraftan yüz kişinin öldürüldüğü, çocuklarının esir edilip Hz. Ebu Bekir'e gönderildiği, Hz. Ebu Bekir'in onları Remle'nin evinde hapsedtiği, Hz. Ebu Bekir ölünce de Hz. Ömer'in onları serbest bıraktığı nakledilmektedir (Vakıdı, 1990, s. 200; İbn Sad, 1990f, s. 71).

2.3. Konuk Evi Olarak Kullanılması

Kaynaklarda sekizinci ve onuncu yıllarında, sayıları ve kaldıkları günler farklı, heyetlerden on iki tanesinin Remle bnt. Haris'in evinde misafir edildiği nakledilmektedir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

*Beni Sa'lebe heyeti:*¹² Hicri sekizinci yılda Peygamber'in Cî'rane'den döndüğünde, dört kişilik bir heyetle Hz. Peygamber'e geldikleri ve Remle'nin evinde misafir edildikleri, Bilal'in misafirhaneye onlar için yiyecekler getirdiği nakledilmektedir. Heyetin birkaç gün Medine'de kalıp Kur'an öğrendikleri sonra hediyelerle memleketlerine uğurlandıkları ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 227; İbn Seyyidunnas, 1414, s. 310).

12 Beni Sa'lebe b. Sa'd b. Zibyan. Kabilenin, Sahabi Üsame b. Şerik b. Sa'lebi'ye nispet edildiği, Kufe'ye yerleştikleri, Kufe ehlinin Beni Sa'lebe b. Sa'd'dan hadis rivayet ettikleri beyan edilmektedir. Semani, (1962, s. 133). Gatafanlıların önemli kollarından biri olduğu, yoğun olarak Gayga, Surrad ve Huşbe'de yaşadıkları ifade edilmektedir. Kehhale, (1994a, s. 144). Beni Sa'lebe b. Sa'd'ın belli bir süre Müslümanlara düşmanlık yaptığı hatta Beni Muharib ile birlikte Medine'ye saldırı hazırlığı içerisinde olduğu haberi, Hz. Peygamber'e ulaşması ile onlara karşı Gatafan Gazvesinin düzenlendiği belirtilmektedir. Vakıdı, (1409a, ss. 193-195); İbn Sa'd, (1990b, s. 26). Bununla beraber Hz. Peygamber'in, Muhammed b. Mesleme'yi bilgi toplamak amacıyla on arkadaşıyla birlikte Beni Sa'lebe yurduna gönderdiği, Müslümanların yurtlarına geldiğini farkedene Beni Sa'lebe'den silahlı 100 kişinin, onları kuşatıp Muhammed b. Mesleme hariç diğerlerini öldürdükleri nakledilmektedir. İbn Sa'd, (1990b, s. 65); İbnü'l-Esir, (1997, s. 87). Bunun üzerine Resulullah'ın, Ebu Ubeyde b. Cerrah kumandasında kırk kişiden oluşan askeri birliği, Beni Sa'lebe ve Enmar'a gönderdiği, düşman kuvvetlerine rastlamayan Ebu Ubeyde'nin ele geçirdiği hayvan sürüleriyle Medine'ye döndüğü ifade edilmektedir. Vakıdı, (1409b, s. 552); İbn Sa'd, (1990b, s. 65). Aynı yıl Peygamber'in Zeyd b. Harise'yi on kişilik bir birlikle, Beni Sa'lebe'nin bir diğer konak yeri olan Tarif'e gönderdiği, Beni Sa'lebe'nin, Zeyd ve askerleri, Hz. Peygamber liderliğindeki ordunun öncü birliği olduğunu sanarak yurtlarını terkettikleri, bu sebepten dolayı da Zeyd'in hiç savaşmadan deve ve küçük baş hayvanları ganimet olarak alarak Medine'ye döndüğü aktarılmaktadır. Vakıdı, (1409b, s. 555); İbn Sa'd, (1990b, 2/67). Bu seferlerden özellikle ekonomik anlamda ciddi zarar gören Benî Sa'lebe ve mütteliklerinin, Medine'ye yönelik tehditlerinden vazgeçerek, Hz. Peygamber'e Müslüman olduklarını bildirmek için bir heyet gönderdikleri, Peygamber'in de onların başına Abdullah b. Amr es-Sa'lebe'yi vali olarak tayin ettiği nakledilmektedir. İbn Hacer, (1415a, s. 164). Bundan sonra da Beni Sa'lebe'nin irtidat hareketlerinde etkin biçimde yer aldıkları beyan edilmektedir. Küçükaşçı, (2009, s. 27).

Uzre Heyeti:¹³ Hicri dokuzuncu yılın Safer ayında on veya on iki kişi olarak Hz. Peygamber'e gittikleri beyan edilmektedir. Heyetin Remle'nin evinde misafir edildiği, Resulüallah'a Cahiliye selamı¹⁴ verdikleri ve "Biz anne tarafından Kusay'ın kardeşleriyiz." dedikleri ifade edilmektedir. Peygamber de "Merhaba, hoş geldiniz, neden İslam selamı ile selamlaşmadınız?" diye sorunca, onlar, kavimleri için geldiklerini belirtirler. İslam hakkında bazı şeyler sordukları, Peygamber onlara cevap verince Müslüman oldukları, birkaç gün şehirde kalıp Feraiz öğrendikleri, daha sonra yurtlarına hediyelerle geri döndükleri ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 250; Nüveyri, 1423e, s. 91; Cevad Ali, 2001d, s. 247).

Beni Kilap Heyeti:¹⁵ otuz kişi olarak hicri dokuzuncu yılda Hz. Peygamber'e geldikleri ve Remle bnt. Haris'in evinde konuk edildikleri, heyette bulunan Cebbar b. Selam ile Ka'b b.

13 Kudaa kabilesinden Uzre b. Sa'd b. Hüzeym b. Zeyd b. Leys b. Sud b. Eslem b. İlham b. Kudaa olduğu ifade edilmektedir. Şiddetli aşkları ile meşhur olduğu, öyle ki onlardan bir kişiye kim olduğu sorulduğunda "ben, âşk olduğunda ölen kimselerin olduğu kavimdenim" dedikleri ifade edilmektedir. Kalkaşendi, (1980, s. 359); Kehhale, (1994b, 768). Ayrıca tarihçilerin yanında kabile isminin ebedileşmesini şairlerin şiirlerinin sağladığı ve Uzre Kabilesinin şairlerinin az olmasından dolayı cahiliye dönemindeki durumları ile ilgili herhangi bir bilginin zikredilmediği nakledilmektedir. Cevad Ali, (2001d, s. 246). Beni Uzre'nin Hicaz'ın kuzeyindeki Vadilkura, Tebuk ve Eyle'nin başlıca yerleşim merkezleri olduğu beyan edilmektedir. Cevad Ali, (2001d, s. 247). Kureyşle de bir noktada akraba oldukları, Peygamber'in büyük dedesi Kusay'ın annesi Fatıma bint Sa'd'ın, Beni Uzre'den Rezzah b. Rebia b. Haram ile evlendiği kaydedilmektedir. Cevad Ali, (2001d, s. 247); Sıbt İbnü'l-Cevzi, (2013a, s. 24). Beni Uzre'nin "Şems" ve "Hümmam" adlı putlara taptığı rivayet edilmektedir. Peygamber'in, hicretten önce Mekke'ye gelen Beni Uzre'ye, İslam'ı anlattığı, lakin onların bu daveti reddettikleri, bunun yanında da Mute Savaşı'nda Bizans'ın safında yer aldıkları söylenilmektedir. Kudaa, Beli, Uzre, Belkayn, Amile, Lahm, Cüzam, Kelb, Gassani gibi kabilelerin Medine'ye saldırmak için bir araya geldiklerini duyan Hz. Peygamber'in annesi Beli kabilesine mensup Amr b. As kumandasında üç yüz kişilik bir birlik gönderdiği, Ebu Ubeyde b. Cerrah kumandasındaki iki yüz kişilik takviye birliğin de katıldığı, Zatü'sselasil Seriyyesi adı verilen bu hareket sırasında Beni Uzre ve müttefikleri, İslam birliğinin gelişini haber alınca büyük bir kısmının dağıldığı veya öldürüldüğü ifade edilmektedir. Vakıdi, (1409b, s. 770); İbn Sa'd, (1990b, s. 100). Daha sonra Peygamber'e bir heyet göndererek Müslüman oldukları ve daha sonraki dönemlerde İslam Fütühatı için gayret ettikleri, irtidat hareketlerine katılmadıkları, önce Suriye, Filistin ve Mısır'a, Endülüs'ün fethinden sonra da İspanya'ya yerleştikler kaydedilmektedir. Demircan, (2012, s. 258).

14 Cahiliyyede selamlaşma sözünün güzel bir yaşam ve hayat temennisi olan "انعم صباحا وانعموا صباحا" şeklinde olduğu ifade edilmektedir. Sabah vaktinin kullanılması, günün güzelliğinin hemen gelme temennisini sembolize edildiği ifade edilmektedir. Alusi, (ts. ss. 192-194); Cevad Ali, (2001f, s. 27). Rivayet o ki Sare'den Peygamber'e elçi olan Abdulcebbar b. Haris Peygamber'e gelip "أَنْعِمَ صَبَاحًا" şeklinde Arapların selamı ile selamlayınca, Peygamber'in Allah'ın başka bir şekilde selamladığını söylediği, bu sefer "selamun aleyküm" dediği, Peygamber'in de "aleyke's-selam" şeklinde karşılık verdiği nakledilmektedir. İbnü'l-Esir, (1994b, s. 416).

15 Kilab b. Rebia b. Amir b. Sa'sa' b. Muaviye b. Bekir b. Hevvez b. Mansur b. İkrime b. Hafe b. Kays b. Aylan'ın (Kehhale, (1994c, s. 989) Cafer, Muaviye, Rebia, Ebu Bekir, Amr, Vahid, Revvas, Azbat ve Abdullah adında çocukları olduğu, (Cevad Ali, (2001a, s. 57); Nüveyri, (1423b, s. 338) soyunun da Adnan'a dayandığı ifade edilmektedir. Kehhale, (1994b, s. 722); (1994c, s. 989). Beni Kilab'ın, Basra-

Malik'in dost olduğu, heyetin geldiği Ka'b'a ulaşınca, Ka'b'ın Cebbar'ı karşıladığı, ona ikram edip hediyeler sunduğu, sonra da Peygamber'e gittikleri ifade edilmektedir. Heyetin Allah Resulüne İslam selamı verdikleri belirtilmektedir. Ayrıca kendilerine İslam'ı öğretmesi için gönderilen Dahhak b. Süfyan hakkında hüsnü şahadette bulunarak, onun kendilerini Kitab'a ve Peygamber'in sünnetine çağırdığı, zenginlerden sadaka alıp fakirlere dağıttığını, Allah ve Rasulüne iman ettiklerini söyledikleri ifade edilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, 1/228; Nüveyri, 1423e, s. 43).

*Beni Fezare Heyeti:*¹⁶ Hz. Peygamber'in Tebuk seferinden geri döndüğünde Beni Fezare'den yaklaşık on kişilik bir heyetin zor şartlar altında geldikleri ve Remle'nin evinde

Mekke yolu üzerindeki Dariye ve Rebeze koruluklarının Medine taraflarında, Avali ve Fedek çevresinde yayıldıkları, sonra Şam'a geçtikleri, Fırat bölgesinde itibar gördükleri, Halebe ve Şam'ın birçok şehirlerine hakim oldukları, sonra da zayıfladıkları ifade edilmektedir. Kehhale, 1994c, s. 989). Mekke'nin fethi sırasında Müslümanlara karşı bir harekete hazırlanan Hevâzinliler'in kendilerine katılma teklifini reddettiler beyan edilmektedir. Vakıdı, (1409b, s. 805); Küçükaşçı, (2002a, s. 567). Hz. Peygamber fetihten sonra bütün kabileleri İslâm'a davet ederken, Kilab b. Rebia'ya bir mektup yolladığı, lakin Ri'ye es-Sühaymi'nin İslam'ı reddettiği gibi deri üzerine yazılı mesajı silip deriyi bir kovaya yama yapma saygısızlığından bulunduğu, bunun üzerine Peygamberin, yapılanların cezasını görmesi için Dahhak b. Süfyan'ı gönderdiği beyan edilmektedir. Dahhak'ın emredildiği onlara savaş açıp hezimete uğrattığı, daha sonra da Ri'ye es-Sühaymi'nin Müslüman olduğu kaydedilmektedir. Kehhale, (1994c, s. 945); Algül, (2002, s. 431). Bununla birlikte Hz. Peygamber'in Beni Kilablı biri ile evlendiği, lakin ismi hususunda ihtilaf edildiği belirtilmektedir. Bazıları bu kadının Fatıma bnt. Dahhak, kimisi Umre bnt. Yezid, kimisinin de Aliye bnt. Zıbyan veya Seba bnt. Süfyan olduğu nakledilmektedir. Peygamber'in Fatıma ile evlendiği onun Peygamber'den Allah'a sığınınca da Fatıma'yı boşadığı nakledilmektedir. (İbn Sa'd, (1990g, s. 112); İbn Kesir, (1986a, s. 299). Resûlullah'ın vefatından sonra Fetih yılı Müslüman olan ve Huneyn'e katılan ve kalbi ısındırılması için kendisine yüz deve verilen Alkame b. Ulase'nin Hz. Ebu Bekir zamanında irtidat ettiği, Hz. Ebu Bekir'in gönderdiği askeri birlik karşısında hezimete uğradığı sonra yeniden Müslüman olduğu, Hz. Ömer'in onu Havran'a vali olarak atadığı ve orada öldüğü nakledilmektedir. İbn Kesir, (1986c, s. 142); Önkal, (1989, s. 468).

16 Kabilenin, Fezare b. Zübyan b. Bagiz b. Reys b. Gatafan b. Sa'd b. Kays b. Aylan b. Mudar b. Nizar b. Mead b. Adnan şeklinde Adnan'a kadar uzandığı ifade edilmektedir. Nüveyri, (1423a, s. 392); Kehhale, (1994c, s. 918). Beni Fezare'nin, Necid ve Vadilkura'da oturdukları, daha sonra Mısır, Kahire, Trablus ve Kuzey Afrika'ya yerleştikleri kaydedilmektedir. Nüveyri, (1423a, s. 393); Kehhale, (1994c, s. 918). Hz. Peygamber'in Beni Fezare ile ilk defa Dumetülcendel seferi esnasında karşılaştığı ve kabilenin reisi Uyeyne b. Hisn ile Peygamber'in (a.s.) ve ashabının hiçbir tehdit ve tehlikeye maruz kalmadan Vadilkura topraklarından geçip Dumetülcendel'e gidecekleri, onların da kuraklık ve kıtlık sebebiyle hayvanlarını Müslümanların hakimiyetindeki meralarda otlatabilecekleri şeklinde anlaşma yaptığı ifade edilmektedir. Bununla beraber ilerleyen zamanlarda Beni Fezare'nin Yahudi ve müşriklerle de anlaşığı, hatta Uyeyne b. Hisn kumandasındaki bin kişilik birlikle Hendek Gazvesi'ne katıldıkları nakledilmektedir. Hz. Peygamber'in geri dönmeleri için onlara Medine hurmalığının gelirinin üçte birini vermeyi teklif ettiği, Uyeyne b. Hisn'in ise yarısını istediği, anlaşmaya varacaklarken ensarın karşı çıkması üzerine anlaşma sağlanamadığı, lakin onların savaşmaktan geri durdukları, hatta "Muhammed bize Yahudilerden daha sevimidir" diyerek yurtlarına döndükleri ifade edilmektedir. İbn Hişam, (1955,

konakladıkları ifade edilmektedir. Resulullah'a Müslüman olduklarını bildirdikleri ve kıtlık ve kuraklık içerisinde olan memleketleri için dua etmesini istedikleri, Peygamber'in de onlar için yağmur duası yaptığı rivayet edilmektedir (İbn Kesir, 1986b, s. 91; Makrızı, 1999c, s. 129).

Abdulkays Heyeti:¹⁷ Hz. Peygamber'in, Bahreyn'e yirmi kişilik bir heyetle gelmelerini istediği bir mektup yazdığı, bunun üzerine başlarında Abdullah b. Avf b. Eşec olan yirmi kişilik bir heyetin fetih yılında Medine'ye geldikleri beyan edilmektedir. Allah Resülü'ne onların geldiği haber verildiğinde, "Hoş geldi Abdulkays. Ne güzel bir topluluktur." dediği kaydedilmektedir. Ayrıca heyetin geldiği günün sabahında İslam'a zorlanmayan müşrik bir topluluğun geldiğini, yolculukta bütün erzaklarını tükettiklerini haber verdikten sonra

s. 223); Belazuri, (1996a, s. 345). Bunun yanında bir grup Beni Fezareli'nin Medine meralarına saldırması ve Resûlullah'a ait yirmi deveyi çalıp Ebu Zer'in oğlunu şehid etmeleri üzerine Hz. Peygamber'in Gabe Gazvesi'ne çıktığı, çalınan develerin bir kısmını geri aldığı nakledilmektedir. Vakıdi, (1409b, ss. 538-539); Makrızı, (1999a, ss. 259-260). Ayrıca Zeyb b. Harise'nin bir ticaret seferi münasebetiyle Fezare topraklarından geçerken onların baskınına uğradığı, kervanda bulunanların dövüldüğü ve malların yağmalandığı, bundan dolayı Zeyd b. Harise'nin büyük yemin ettiği, yaraları iyileşince Peygamberin onu yeniden gönderdiği, onun da Ümmü Kirfet'i öndürdüğü nakledilmektedir. İbn Kesir, (1986a, s. 216); Makrızı, (1999a, s. 270). Böylece Beni Fezare'ye ağır bir darbe vurulduğu, bunun üzerine Uyeyne b. Hısn'ın Hz. Peygamber ile anlaşarak Mekke'nin fethine ve Huneyn Gazvesi'ne katıldığı, müellefe-i kulubdan sayılarak C'rane'de kendisine yüz deve verildiği nakledilmektedir. Beni Fezare'nin Tebük Gazvesi'nden sonra bir heyet halinde Medine'ye gelerek Müslüman oldukları bildirilmektedir. Hz. Peygamber'in vefatından sonra Beni Fezareliler'in birçoğunun, peygamberlik iddiasında bulunan Tuleyha b. Huveylid'in safına geçerek ridde olaylarına katıldıkları, fakat Hz. Ebu Bekir tarafından mağlup edilerek yeniden itaat altına alındıkları rivayet edilmektedir. İbn Kesir, (1986b, s. 318); Kapar, (1995, s. 538).

- 17 Kabile, Abdulkays b. Efsa b. Daimi b. Cedile b. Esed b. Rabia b. Nizar b. Mead b. Adnan'a nispet edilmektedir. Bu kabile mensuplarına Abdi, Kaysi, Abdükaysi veya Abkasi de denildiği kaydedilmektedir. Kalkaşendi, (1980, s. 338); Kehhale, (1994b, s. 726). Bahreyde yaşayan kabilelerden sayılan Abdulkays'ın genelinin Hıristiyan olduğu ifade edilmektedir. Cevad Ali (2001d, s. 209). Önceleri Tihame'de yaşadıkları, daha sonra Bahreyn ve Uman bölgelerine dağılarak Bekir b. Vail, Temim ve Kinde kabileleri arasında yaşamaya başladıkları ifade edilmektedir. Kalkaşendi, (1980, s. 338); Kehhale, (1994b, s. 726). Sasani Hükümdarı II. Şapur'un on altına yaşına gelip yönetimi ele aldığı zaman seferber olduğu ve sevkettiği orduyla Arabistan ve Suriye'nin büyük bir kısmını tahrip ettiği gibi Abdülkays'a mensup pek çok kişiyi de öldürttüğü nakledilmektedir. Ercan & Yusuf (2021, ss. 740-743). Abdulkays'ın Peygamberle ilk defa Uhud Gazvesi sırasında bir kervanla Medine'ye geldikleri zaman görüştükleri, daha sonra Beni Mustalik Gazvesi sırasında Peygamberle karşılaşan bazı Abdülkayslıların Müslüman olduğu açıklanmaktadır. Hz. Peygamber'in vefatından sonra ortaya çıkan irtidat olaylarında İslamiyet'te sebat ederek mürtedlerle savaştıkları ve Uman'ın Deba şehrinde irtidat eden Lakit b. Malik'in mağlup edilmesini sağladıkları beyan edilmektedir. Vakıdi, (1990, s. 147); İbn Kesir, (1986b, s. 329). Ayrıca Mehre ve Yemen'deki isyanların bastırılmasında da faal rol aldıkları, Hz. Ömer'in halifeliği sırasındaki fetihlere katılan ve bilhassa Sasani İmparatorluğu'na karşı kazanılan zaferlerde büyük payları oldukları zikredilmektedir. Fayda, (1998, s. 248).

“Allahım, sen Abdulkays’a mağfiret et, onlar mal istemek için gelmediler, onlar doğunun en hayırlı kimseleridir.” şeklinde dua ettiği nakledilmektedir. Heyette Carud diye bir Hıristiyanın bulunduğu, Peygamber’in İslam’a davet ettiği, onun da İslamı kabul ettiği ve Müslümanlığında da samimi olduğu ifade edilmektedir. Heyetin, Remle’nin evinde on gün misafir edildikleri, on gün boyunca Kur’an öğrendikleri, Ubey’den Kur’an dinledikleri belirtilmektedir (İbn Sa’d, (1990a, ss. 238-239); Nüveyri, (1423e, ss. 15-67).

*Beni Hanife Heyeti:*¹⁸ Selam b. Hanzele başkanlığında aralarında Müseylime’nin de olduğu on kişilik bir grupla Peygamber’e geldiği ve Remle’nin evinde misafir edildiği haber verilmektedir. Hz. Peygamber mescitte iken onun yanına girip selam verdikleri ve Müslüman oldukları, şehirde günlerce kaldıkları, onlara sabah akşam çeşitli yiyeceklerin ikram edildiği, heyette bulunan Rahhal b. Unfuve’nin, Abdullah b. Übey’den Kur’an öğrendiği, memleketlerine dönmek istediklerinde Hz. Peygamber’in onların her birine hediye olarak beş ukiyye verdiği, memleketlerine döndüklerin de ise Müseylime’ye ve Rahhal’e kanarak dinlerinden döndükleri ifade edilmektedir (İbn Sa’d, 1990a, s. 240; İbn Abdilber, 1992a, s. 262).

*Beni Muharib Heyeti:*¹⁹ Hicri onuncu yılda Veda haccı zamanında on kişi halinde Muharib heyetinin geldiği ve Remle bnt. Haris’in evinde konuk oldukları, Bilal’in onlara sabah akşam

18 Beni Hanife’nin, Bekir b. Vail kabilesinin önemli bir kolu olduğu, Kabileye ismini veren Hanife b. Lüceym’in nesebinin Sa’b b. Ali b. Bekir b. Vail yoluyla Adnan’a kadar uzandığı nakledilmektedir. Beni Hanife’nin Rabianın bir mahallesi olduğu rivayet edilmekle birlikte Müseylimetülkezzab’ın yurdunda bir mahalle olduğu söylenmektedir. Kehhale, (1994a, s. 312). Evladlarının kendisine nispet edildiği Hanife’nin, Hanife bnt. Kahil b. Esed b. Huzeyme olduğu, Hanife’nin, Beni Hanife diye meşhur olan Duel b. Hanife, Amir b. Hanife ve Adiy b Hanife şeklinde üç kabileye ayrıldığı nakledilmektedir. (Nüveyri, 1423b, s. 331). Beni Hanife müntesip olduğu dinler açısından değerlendirildiğinde cahiliye döneminde putperest olduğu, zamanla Hristiyanlığın yayıldığı kaydedilmektedir. Ayrıca cahiliyede görülen en yaygın şirk şekillerinden biri olan cinlere sığınma işini önce Yemen’den bir kavmin çıkardığı, sonra Beni Hanife’nin onlara uyduğu ve en sonunda da bu eylemin Araplar arasında yayıldığı ifade edilmektedir. Ayrıca süt ile toprağı karıştırarak yaptıkları putlara taptıkları kaydedilmektedir. Cevad Ali, (2001g, s. 355); Schlerfer, (2001, s. 217). İslamın güçlendiğini gören Beni Hanife’nin içerisinde Müseylime’nin de bulunduğu bir heyet gönderdikleri, Peygamber’le görüşüp Müslüman oldukları, lakin kabilelerine döndüklerinde Müseylime’nin kendini peygamber iddiası ile ona inanıp dinden döndükleri, Hz. Ebu Bekir’in üzerlerine Halid b. Veklid’i gönderdiği, bu savaşta Müseylime’nin öldürüldüğü ve neticede Beni Hanife’nin tekrar İslam’a girdiği nakledilmektedir. Kapar, (1997, s. 42).

19 Kabilenin, Muharib b. Hasafe b. Kays b. Aylan b. Mudar b. Nizar b. Mead b. Adnan şeklinde Adnan’a kadar uzandığı belirtilmektedir. Kehhale, (1994a, s. 345). Başlıca kolları Cesr, Tarif ve Hudr olup Necid’in güneyindeki dağlık kesimde Gatafan, Süleym ve Hevazin kabilelerine ait bölgeye komşu topraklarda göçebe hayat sürdükleri ifade edilmektedir. Sarıçam, (2002, s. 3). Ukaz bölgesinde bulunan Hevazin’e ait Cihar adlı puta taptıkları beyan edilmektedir. Cevad Ali, (2001e, s. 108), (2001g, s. 282); Kehhale, (1994c, s. 1232). Hz. Peygamber’in, hicretten önce Mekke’ye gelen Beni Muharib’i İslam’a davet ettiği, fakat kabile mensuplarının daveti reddederek Peygamber’e çok ağır davranışlarda

yiyecek getirdiği ve neticede Beni Muharib heyetinin Müslüman oldukları ve kavimlerine de bu konuda kefil oldukları nakledilmektedir. Cahiliye döneminde bu kimselerin Hz. Peygamber'e çok sert ve kaba davrandıkları, ama İslam olunca Peygamber'e şevkat ve merhamet abidesi kesildikleri, öyleki Peygamber'in o dönemde kendisine çok sert davranan bir kimseyi tanıdığı, onun Peygamber'i görünce "Beni yaşatıp seni tasdik etmeme imkân tanıyan Allah'a hamdolsun." deyince Peygamber'in "Kalpler Allah'ın elindedir." buyurduğu nakledilmektedir. Sonra da onların hediyelerle memleketlerine uğurlandıkları belirtilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 228. İbn Kesir, 1986a, s. 89).

*Havlên heyeti:*²⁰ Hicri onuncu yılı, Şaban ayında on kişilik bir grup ile Hz. Peygamber'e geldikleri, Allah'a iman edip Peygamberini tasdik ettiklerini, bu konuda kavimleri için de kefil olduklarını beyan ettikleri kaydedilmektedir. Resulullah'ın, onların putunu akıbetini öğrenmek için "Enes'in amcası ne yaptı?" diye sorduğu ki bunun onların bir putu olduğu ifade edilmektedir. Bunun üzerine onların "Allah, senin getirdiklerinle bu inancımızı değiştirdi, geri döndüğümüzde onları yıkacağız." dedikleri söylenmektedir. Havlên heyeti'nin Peygamber'e din konusunda bazı şeyleri sordukları, Hz. Peygamber'in de bunlara cevap verdikten sonra onlara dini ve sünneti öğrenmelerini tavsiye ettiği, onların Remle bnt. Haris'in evinde misafir edildikleri, günlerce kaldıkları, Peygamber'in onların iyi ağırlanmasını istediği, memleketlerine dönmek istediklerinde de onlara belli bir meblağ da hediye verilmesini emrettiği nakledilmektedir. Beni Havlên'in memleketlerine döndüklerinde, putlarını kırdıkları, Resulullah'ın haram kıldığı şeyleri haram kıldıkları, helal

buldukları kaydedilmektedir. İslam'a düşmanlığını hicretten sonra da sürdüren Beni Muharib'in Beni Sa'lebe ile birlikte Medine'ye baskın hazırlığı içinde olduğu duyulunca onlara karşı gazveye çıktığı açıklanmaktadır. Vakıdi, (1409a, ss. 395-396); Taberi, (1387, ss. 555-556). Beni Muharib'in ve Gatafan'ın bazı kollarının bir arada veya birbirine çok yakın topraklarda yaşadıkları için bazı kaynaklarda Beni Muharib'in, Gatafan'ın bir kolu olarak gösterildiği, Cevad Ali, (2001d, s. 252) ve yine Hz. Peygamber'i gizlice öldürmeye çalışan, fakat bunu gerçekleştirmediği için Müslüman olan Beni Muharib'ten Dû'sûr b. Haris el-Muharibi'nin de Vakıdi, (1409a, s. 194); İbn Sa'd, (1990b, s. 26) Du'sûr b. Haris b. Gatafani şeklinde Gatafan'a nispet edildiği beyan edilmektedir. İbnü'l-Esir, (1994a, s. 200); (Sarıçam, 2002, s. 3).

- 20 Havlan b. Amr b. Malik b. Haris b. Mürre b. Üded b. Zeyd b. Yeşcüb b. Arib b. Zeyd b. Kehlan b. Sebe'dir. Yemen'de yaşadıkları, İslam fütûhatından sonra onlardan çoğunun Şam, Necid ve Himyer arasındaki bölgelere yerleştikleri ifade edilmektedir. Kehhale, (1994a, s. 365). Üded b. Zeyd'e izafe edilmesi sebebiyle Havlanü Üded diye de anılan bu kabilenin, aynı adı taşıyan ve nesepeççe yine Sebe b. Yeşcüb'den gelen Havlanü Kudaa'dan ayrıldığı, hayvanlarını ve ekinlerini taksim ettikleri Umyanis ve Yeuk putlarına taptikları ifade edilmektedir. Kehhale, (1994a, s. 365). Havlanilerin, 10. yılın topluca Müslüman olduktan sonra Medine'ye on kişilik bir heyet göndererek, Hz. Peygamber'e Müslüman olduklarını bildirdikleri, Hz. Peygamber'in, gelen heyete İslam'ın temel esasları ile helal ve haramları açıkladığı, sözlerinde durmayı, emaneti yerine getirmeyi, komşulara iyi davranmayı ve hiç kimseye zulmetmemeyi tavsiye ettiği nakledilmektedir. Kehhale, (1994a, s. 366). Havlanilerin Hz. Ebu Bekir döneminde dinden çıktıkları ve Ya'la b. Ümeyye ile yaptıkları savaşta yenildikten sonra zekat vermeyi kabul ederek tekrar İslam'a döndüklerini söylenmektedir. Kırbıyık, (1997, s. 537).

kıldığını da helal kıldıkları ifade edilmektedir (İbn Sad, 1990a, s. 245; Nüveyri, 1423e, s. 82).

*Mezhiç Bölgesinden gelen Rehaviyyin Heyeti:*²¹ Hicri onuncu yılda Mezhiç bölgesindeki Rehaviyyin'den on beş kişinin Hz. Peygamber'e geldiği, Remle bnt. Haris'in evinde misafir edildiği nakledilmektedir. Hz. Peygamber'in onlarla uzun uzun konuştuğu, onların Resulullah'a bazı hediyeler takdim ettikleri, "Mirvah" denilen bir at hediye ettikleri, huzurunda ata eğitim yaptırdıkları ve Resulülâh'ın bunu beğendiği, sonra da Müslüman olup Kur'an ve feraiz öğrendikleri, Peygamber'in de onlara hediyeler takdim ettiği, beş ukiye ile on iki ukiye arasında hediye edildiği nakledilmektedir. Sonra onlardan bir grubun Peygamber'le beraber haccettiği, Allah Resulünün, onlara Hayber gelirlerinden her yıl yüz yük verilmesini vasiyet ettiği ve onlara bir belge verdiği, onların bu haklarını Muaviye zamanında sattıkları haber verilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 259; Nüveyri, 1423c, s. 38).

*Gassan Heyeti:*²² Hicri onuncu yılın Ramazan ayında üç kişilik bir heyet ile Medine'ye geldikleri, Remle bnt. Haris'in evinde konakladıkları ifade edilmektedir. Arap heyetlerinin

21 Beni Mezhiç'in, Malik b. Üded b. Zeyd b. Yeşcüb b. Arı b. Zeyd b. Kehlan olduğu nakledilmektedir. Bu kabilenin, Neha'nın, birçok kolunun olduğu, genellikle Yemen'de yaşadıkları, Hire'ye yerleştikleri ifade edilmektedir. Araplar'ın önemli putlarından Yegus'a taptıkları beyan edilmektedir. Cevad Ali, (2001a, s. 22), (2001e, s. 45); Kehhale, (1994c, s. 1062). Mezhiç'in annelerinin kendilerini Mezhec denen bir tepede doğurduğu, bu sebepten dolayı da onlara mezhic dendiği ifade edilmektedir. Cevad Ali, (2001b, s. 242). Hz. Peygamber'in Hz. Ali'yi Mezhicliler'i İslam'a davet etmek üzere üç yüz kişilik bir kuvvetle Yemen'e gönderdiği, Hz. Ali'ye kabileyi sadece İslâm'a çağırmasını, karşı taraftan saldırı gelmedikçe çatışmaya girmemesini, İslamiyet'i kabul etmeleri halinde ise namaz ve zekâtı emretmekle yetinmesini istediği açıklanmaktadır. Hz. Ali'nin Mezhiç'i İslam'a davet ettiği lakin onların reddetmekle birlikte saldırdıkları, Hz. Ali'nin onları hezimete uğrattığı ve dağılan Mezhicliler'in peşine düşmediği ve onları bir süre sonra tekrar İslamiyet'e çağırdığı, Mezhicliler bu defa daveti kabul ettikleri ifade edilmektedir. İbn Sa'd, (1990b, ss. 128-129); İbn Seyyidunnas, (1414, s. 341). Daha sonra Mezhicin bazı kollarından yalancı peygamber Esved el-Ansi'ye destek verdikleri kaydedilmektedir. Avcı, (2004, s. 543).

22 Gassanilerin, Bizans döneminde Şam diyarlara hâkim oldukları, "Gassan", "Al-i Cefne" ve "Gasasine" diye bilindikleri ifade edilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 77). Beni Amr b. Mazin soyundan geldikleri, annesinden dolayı Cefne diye isimlendirilen Haris b. Ebi Şemre A'rac olduğu ifade edilmektedir. Beni Gassan'ın Beni Cefne b. Amr b. Amir b. Harise b. Sa'lebe b. İmriülkays b. Mazin b. Ezd olduğu (Cevad Ali, büyük dedelerine nisbet edilen Gassanilerin Cefne b. Amr b. Muzeykiya b. Amir olduğunu ifade etmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 77). Şam'a hâkim oldukları, burada İslam fethi gelinceye kadar hüküm sürdükleri belirtilmektedir. Cevad Ali, (20001c. s. 77). Asıllarının Ezd olduğu, Arim selinden sonra Yemen'den ayrıldıkları, Gassan diye bir suyun başında buldukları için Gassaniler dendiği nakledilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 77); Kehhale, (1994c, s. 884). Rivayete göre Amr b. Amir (diğer rivayet göre bu Meliktir) veya Tarife adında bir kâhinin kehaneti sonucu Evs ve Hazrec'in Yesribe, Gassan ve Beni Cefne'nin Şama, Ezd'in de Kufe'ye yerleştiği, Gassanilerin ilk hükümdarının Amr b. Amir olduğu, daha sonra yirmi yıl hüküm sürecek olan Haris b. Amr olduğu kaydedilmektedir. Sıbt İbnü'l-Cevzi, (2013a, ss. 228, 504). Gassanilerin lideri Bizanslılar tutuklayınca, Gassanileri oluşturan kabilelerin

hepsi Hz. Muhammed'i tasdik edince kendi aralarında istişare edip Peygamber'e geldikleri ve Müslüman oldukları lakin kavimlerinin kendilerine tabi olup olmayacaklarını bilmediklerini ifade ettikleri söylenmektedir. Kabilelerine geri döndüklerinde onların karşılık vermedikleri, bunun üzerine Müslüman olduklarını gizledikleri, iki kişinin bu şekilde öldüğü, sonuncusunun da Yermük senesine ulaştığı, Ebu Ubeyde ile karşılaştığı, durumunu haber verince Ebu Ubeyde'nin, ona ikram ettiği nakledilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, s. 255; Nüveyri, 1423e, s. 98).

*Kinde heyeti:*²³ Hicretin onuncu yılında reisleri Eşas b. Kays ile altmış veya seksen kişi olarak ipekli elbise giyinmiş olarak Peygamber'e geldikleri, Allah Resulünün onlara "Siz İslam olmadınız mı?" diye sorduğu, onlar "Evet, biz Müslüman olduk." deyince Peygamber'in ipek giymelerini kınaması üzerine hemen giysilerini çıkardıkları ifade edilirken, diğer

her birinin kendi liderini seçerek ayrılımlarının devleti zayıflattığı, Bizans'ın güneyini koruyan Gassaniler çekilince, Sasanililerin büyük bir orduyla Suriye üzerine yürüyüp Gassani hakimiyetini sonlandırdığı ifade edilmektedir. Yermük savaşında Cebele'nin bazı Hıristiyan kabilelerle birlikte Müslümanlarla savaşacaklarında Ensara "sizler bizim kardeşlerimizsiniz, babalarımızın çocuklarısiniz" diyerek İslam'a destek olduğu da nakledilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 117); Ağırakça, (1996, s. 397). Gassaniler'in son hükümdarı Cebele b. Eyhem'i Peygamber'in İslam'a davet ettiği bir mektup yazdığı, onun Müslüman olup İslamını Peygamber'e bildirdiği, Hz. Ömer zamanına kadar Müslüman kaldığı, bir davalılaşmadan dolayı kendisine kısas uygulanmasına karşı çıkarak dinden dönüp Hıristiyan olduğu nakledilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 119); Sıbt İbnü'l-Cevzi, (2013b, ss. 208-29), (2013d, s. 284). Diğer bir yaklaşıma göre Hıristiyan olarak Cebele'nin Hz. Ömer'e geldiği, Hz. Ömer'in ona İslam'ı arz ettiği, lakin Cebele'nin Hz. Ömer'le anlaşamadığı, bunun üzerine Hz. Ömer'in, Cebele'ye ya İslam olması, ya cizye vermesi ya da dilediği yere gitmesi şeklinde teklif sunduğu, bunun üzerine Cebele'nin otuz bin kişilik birliğiyle Rumlara gittiği ve bu duruma Hz. Ömer'in üzülüp pişman olduğu kaydedilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 120); Sıbt İbnü'l-Cevzi, (2013d, s. 285).

- 23 Kabilenin, Sevr b. Ufeyr b. Adiy b. Haris b. Mürre b. Üded b. Zeyd b. Yeşcüb b. Zeyd b. Arib b. Zeyd b. Kehlan b. Sebe şeklinde Kehlan yoluyla Kahtan'a kadar uzandığı ifade edilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 5); Kehhale, (1994c, s. 998). Kindelilerin dağınık halde güçlünün zayıfı yediği bir şekilde yaşadıkları, ilk meliklerinin Hucr olduğu, Melikleri ölünce Hadremevt'e ilhak oldukları söylenmektedir. Cevad Ali, (2001c, ss. 11, 47). Kindeliler'in III. yüzyıldan itibaren özellikle Necid bölgesine yerleştikleri, Mezopotamya, Filistin ve Suriye'yi içine alan geniş bir alana dağıldıkları kaydedilmektedir. Kindelilerin içinde putperestlikten başka Hıristiyanlığı, Yahudiliği ve Mazdek dinini benimseyenlerin olduğu açıklanmaktadır. Küçükaşçı, (2002b, s. 37). Peygamber'in Kindelileri İslam'a davet ettiği, liderleri Melih'in daveti reddettiği (Taberi, (1387, s. 349) lakin Hadramevtilerin putu Celsed'e ibadet etikleri zikredilmektedir. Cevad Ali, (2001g, s. 280); Kehhale, (1994c, s. 1000). Ayrıca Kindeliler'in haram ayların yerini değiştirme olan nesî' geleneğini başlattıkları beyan edilmektedir. Cevad Ali, (2001c, s. 10). Allah Rasulünün, Halid b. Velid'i dört yüz yirmi kişilik süvariye Ükeydir b. Abdülmelik'in üzerine gönderdiği, Halid'in buradaki kaleyi ele geçirerek, Ükeydir ile kardeşini Medine'ye getirdiği, Hz. Peygamber'in de cizye ödemeleri üzerine memleketlerine dönmelerine izin verdiği nakledilmektedir. İbn Sa'd, (1990b, s. 126); Nüveyri, (1423e, s. 357). Hz. Ebu Bekir zamanında irtidat hareketine katıldıkları, isyan bastırıldıktan sonra Mısır, Suriye, Irak, İran, Horasan ve Endülüs cephelelerinde fetihlere katıldığı ve önemli bir kısmının bu bölgelere yerleştiği zikredilmektedir. Küçükaşçı, (2002b, s. 37).

riyayette inci ve altından işlemeli elbiselerle Peygamber'in yanına girdikleri ve Remle'nin evinde misafir edildikleri nakledilmektedir (Taberi, 1387, s. 139; Sıbt İbnü'l-Cevzi, 2013b, s. 197).

Neha' heyeti:²⁴ Erkam isminde bir şahıs ile Ertat b. Şerahili'yi Peygamber'e gönderdikleri bildirilmektedir. Allah Resulüne en son gelen heyetin Neha' olduğu, hicri on birinci yılı Muharrem'in ortasında Yemen'den geldikleri, Remle'nin evinde misafir edildikleri ifade edilmektedir. Hz. Peygamber'in onlara İslam'ı anlattığı ve onların bunun kabul edip kavimleri adına da beyat ettikleri, onların tavırlarının Hz. Peygamber'in hoşuna gittiği, kavimlerinde kendileri gibi başka kimse olup olmadığını sorduğu, onların kendilerinden daha iyi yetmiş kimsenin bulunduğunu haber verdiği, Peygamber'in de onlar ve kavimleri için "Allahım Neha'ı bereketli kıl." şeklinde hayır duada bulunduğu, Ertat'ı da kavminin sancaktarı yaptığı, onun fetih günü bu sancakla görüldüğü, Kadisiye savaşına bu sancakla katıldığı ve orada şehid düştüğü nakledilmektedir (İbn Sa'd, 1990a, ss. 260-261; Sıbt İbnü'l-Cevzi, 2013b, s. 205).

Sonuç

Peygamber (a.s.) Mekke'yi Fethedip Kureyş ve Sakif kabilesi gibi güçlü kabilelerin Peygamber'e beyat edip Müslüman olunca diğer Arap kabilelerinin bu mücadeleyi kazanamayacaklarını anladıkları ve özellikle hicri dokuzuncu yılda her bölgeden Arap ve diğer kabilelerin heyetler halinde akın edip Müslüman oldukları ifade edilmektedir. Her ne kadar geliş seneleri farklı olsa da en yoğun dokuzuncu senede geldikleri için bu seneye senedü'l-vüfud dendiği söylenmektedir.

Peygamber'in gelen heyetleri en iyi şekilde karşılanması için gayret ettiği onların rahat edebilmesi için geniş evlere sahip kimselerin evlerini misafirhane olarak kullandığı belirtilmektedir. İşte bu konuk evlerinden biri de Remle bnt. Haris'in evidir. Remle'nin tam ad ve künyesi verilmekle birlikte hakkında detaylı bilgi bulamadık. Muaz b. Afra'nın eşi olmasının yanında kaynaklarda genellikle heyetlerin misafir edildiği ev sahibi olarak zikredilmektedir. Ayrıca annesinin Hassan b. Sabit'in kızkardeşi Kebşe bnt. Sabit olduğu ifade edilmektedir. Hem baba tarafından hem anne tarafından araştırmamıza rağmen anne babası yönünden de fazla bir bilgiye ulaşamadık. Bu hususu, heyetleri karşılamada

²⁴ Kabilenin, Cesr b. Amr b. Alle b. Celd b. Mezhic b. Üded b. Zeyd b. Yeşcüb b. Arib b. Zeyd b. Kehlan yolu ile Kahtan'a kadar uzandığı ifade edilmektedir. Kalkaşendi, (1980, s. 78); Kehhale, (1994c, s. 1176). En önemli kolları arasında Suhban, Cezime, Vehbil, Harise, Cesr, Rizam, Kays ve Erat bulunduğu söylenmektedir. Cevad Ali, (2001e, s. 50). Hz. Ebu Bekir'in ridde olaylarını bastırmak için gönderdiği birliklere katıldıkları ve daha sonra da ilk fetihlerde ve İslâmiyet'in yayılmasında önemli rol oynadıkları beyan edilmektedir. Neha'lıların, Kadisiye Savaşı ile Yermük Savaşı'na kadınlarıyla birlikte iştirak ettikleri (Taberi, (1387, s. 484), ilk kuruluş yıllarından itibaren Kufe ve Basra'ya yerleşerek bu şehirlerde Yemenliler'in önemli bir güç haline gelmesine katkıda buldukları kaydedilmektedir. Sarıçam, (2006, s. 535).

ön planda olan Remle'nin, hayatı açısından kayıp bir halka olarak değerlendirmek mümkündür.

Tespit edebildiğimiz kadarı ile Remle'nin evi hem anlaşma yapılan bir yer hem tutsakların kaldıkları mekân hem de heyetlerin kaldığı konuk evi olarak kullanılmıştır. Kaynaklardan ulaştığımızı göre Kab b. Eşref'in öldürülmesinden sonra durumlarından korkan Yahudilerle ve Beni Ta'lipten gelen Hıristiyanlarla bu evde anlaşma imzalanmıştır.

Ayrıca Hz. Peygamber zamanında Beni Kureyza ve Beni Temim esirlerinin Remle'nin evinde tutuklu kaldıkları belirtilmektedir. Bununla birlikte Hz. Ebu Bekir döneminde de Remle'nin evinin hapisane olarak kullanıldığı, Ezd kabilesinin tutsaklarının Ebu Bekir ölünceye kadar Remle'nin evinde tutulduğu beyan edilmektedir.

Görebildiğimiz kadarı ile Peygamber'in heyetler yılında Beni Sa'lebe, Uzre, Beni Kilab, Beni Fezare, Abdulkays, Beni Hanife, Beni Muharib, Havlen, Beni Mezhic, Gassan, Ta'leb, Kinde ve Neha' heyetlerinin Remle'nin evinde konakladığı nakledilmektedir. Altmış, seksen veya iki yüz kişilik heyetlerin kaldığı göz önünde bulundurulduğunda Remle'nin çok geniş bir eve sahip olduğu anlaşılmaktadır. Neticede şunu da ifade etmek isteriz ki bu çalışma esnasında gördüğümüz ve başka bir çalışma konusu olan zikredilen heyetlerin İslamın güçlü olduğu dönemde Müslüman oldukları, Peygamber vefat edince zahirde merkezi gücün zayıfladığı düşünüldüğü bir dönemde, dinden döndükleri yani devlet idaresini red anlamına gelen zekât/vergi vermeyi reddettikleri ama Hz. Ebu Bekir'in kararlı duruşu ile yeniden İslam'a girdikleri görülmektedir. İdareye zekâtı/vergi vermeyi reddeden kabilelerin "irtidat" etmesi de ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur.

Kaynakça

- Ağırakça, A. (1996). Gassaniler. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 13. ss. 397-398). TDV Yayınları.
- Algül, H. (1996). Gabe Gazvesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 13. ss. 267-268). TDV Yayınları.
- Algül, H. (2002). Kurata Seriyyesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 26. ss. 431). TDV Yayınları.
- Avcı, C. (2004). Mezhic (Beni Mezhic). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 29. ss. 543). TDV Yayınları.
- Avcı, C. (2010). Tağlib (Beni Tağlib). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 39. ss. 372-373). TDV Yayınları.
- Aycan, İ. (2111). Temim (Beni Temim). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 40. ss. 418-419). TDV Yayınları.

- Ayni, Ebu Muhammed. (ts.). *Umdetü'l-kari şerhu sahihi'l-Buhari*. (C.18). Beyrut: Daru ihyai't-türası'l-Arabi.
- Belazuri, Ahmed b. Yahya. (1996a). (C. 1). *Ensabü'l-eşraf*. Beyrut: Daru'l-fikr.
- Belazuri, Ahmed b. Yahya. (1996b). (C. 7). *Ensabü'l-eşraf*. Beyrut: Daru'l-fikr.
- Cengiz, E. & Canbolat, Y. (2021). Gassanilerin kuruluşundan yıkılışına kadar Gassani-Sasani münasebetleri. *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 16(8). ss. 736-753.
- Cevad Ali. (2001a). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*.(C. 2). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001b). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*.(C. 4). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001c). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*.(C. 6). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001d). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*. (C. 7). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001e). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*. (C. 8). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001f). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*. (C. 9). ys.: Daru's-saki.
- Cevad Ali. (2001g). *el-Mufassal fi tarihi'l-arab kable'l-İslam*. (C. 11). ys.: Daru's-saki.
- Demircan, A. (2012). Uzre (Beni Uzre). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 42. ss. 258-259). TDV Yayınları.
- Diyarbakri, Hasan b. Muhammed. (ts). *Tarihu'l-hamis fi Ahvali enfusi'n-nefis*. (C. 2). Beyrut: Daru Sadr.
- Durmuş, İ. (2012). Uzri Aşk. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 42. ss. 259-261). TDV Yayınları.
- Ebu Şehbe, Muhammed b. Muhammed. (1427a). *es-Siretü'n-nebeviyye ale Davi'l-Kur'an ve's-sünne*. (C. 1). Dimeşk: Daru'l-kalem,
- Ebu Şehbe, Muhammed b. Muhammed. (1427b). *es-Siretü'n-nebeviyye ale Davi'l-Kur'an ve's-sünne*. (C. 2). Dimeşk: Daru'l-kalem
- Fayda, M. (1998). Abdülkays (Beni Abdülkays). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 1. ss. 248-249). TDV Yayınları.
- Fayda, M. (2009). Senetü'l-Vüfud. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 36. ss. 520-521). TDV Yayınları.
- Halebi, Ali b. İbrahim. (1427a). *es-Siretü'l-halebiyye- İnsanu'l-uyun fi sireti'l-emini'l-me'mun*. (C. 1). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye,.
- Halebi, Ali b. İbrahim. (1427b). *es-Siretü'l-halebiyye- İnsanu'l-uyun fi sireti'l-emini'l-me'mun*. (C. 3). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye.

- İbn Abdilber, Ebu Ömer. (1992a). *el-İstiyab fi ma'rifeti'l-Ashab*. (C. 1). Beyrut: Daru'l-cil.
- İbn Abdilber, Ebu Ömer. (1992b). *el-İstiyab fi ma'rifeti'l-Ashab*. (C. 3). Beyrut: Daru'l-cil.
- İbn Abdilber, Ebu Ömer. (1992d). *el-İstiyab fi ma'rifeti'l-Ashab*. (C. 4). Beyrut: Daru'l-cil.
- İbn Habib, Muhammed. (ts.) *el-Muhabber*. (C.1). Beyrut: Daru'l-Afak, ts.
- İbn Hacer, Askalani. (1379). *Fethu'l-bari şerhu Sahihi'l-Buhari*. (C. 8). Beyrut: Daru'l-ma'rife.
- İbn Hacer, Askalani. (1415a). *el-İsabe fi temyizi'l-sahabe*. (C. 4). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Hacer, Askalani. (1415b). *el-İsabe fi temyizi'l-sahabe*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Hacer, Askalani. (1415c). *el-İsabe fi temyizi'l-sahabe*. (C.7) Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Hacer, Askalani. (1415d). *el-İsabe fi temyizi'l-sahabe*. (C. 8). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Hazm, Ebu Muhammed. (1119). *Cemheretü ensabi'l-Arab*. (C. 2). Kahire: Daru'l-maarif.
- İbn Hişam, Abdulmelik. (1955). *Siretü'n-nebeviyye*. (C. 2). Mısır: Babu'l-halebi.
- İbn Kesir, Ebu'l-Fida. (1986a). *el-Bidaye ve'n-nihaye*. (C. 5). Beyrut: Daru'l-fikr.
- İbn Kesir, Ebu'l-Fida. (1986b). *el-Bidaye ve'n-nihaye*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-fikr.
- İbn Kesir, Ebu'l-Fida. (1986c). *el-Bidaye ve'n-nihaye*. (C. 7). Beyrut: Daru'l-fikr.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990a). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 1). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990b). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 2). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990c). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 3). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990d). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 4). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990e). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990f). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 7). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Sa'd, Muhammed. (1990g). *Tabakatü'l-Kübra*. (C. 8). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.
- İbn Seyyidunnas, Muhammed b. Muhammed. (1414). *Uyunu'l-eser fi fununi'l-meğazi ve's-şamil ve's-siyer*. Beyrut: Daru'l-kalem.
- İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan. (1994a). *Üsdü'l-ğabe fi ma'rifeti's-sahabe*. (C. 2). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiye.

- İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan. (1994b). *Üsdü'l-ğabe fi ma'rifeti's-sahabe*. (C. 3). Beyrut: Daru'l-kütübü'l-ilmiiyye.
- İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan. (1994c). *Üsdü'l-ğabe fi ma'rifeti's-sahabe*. (C. 4). Beyrut: Daru'l-kütübü'l-ilmiiyye.
- İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan. (1994d). *Üsdü'l-ğabe fi ma'rifeti's-sahabe*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-kütübü'l-ilmiiyye.
- İbnü'l-Esir, Ebu'l-Hasan. (1997). *el-Kamil fi't-tarih*. (C. 2). Beyrut: Daru'l-kütübü'l-Arabi.
- Kalkaşendi, Ebu'l-Abbas. (1980) *Nihayetü'l-ereb fi ma'rifeti ensabi'l-arab*. (C. 1). Beyrut: Daru'l-kitabi'l-lübnaniyye.
- Kapar, M. A. (1995). Fezare (Beni Fezare). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 12. ss. 538-539). TDV Yayınları.
- Kapar, M. A. (2001). Ka'b b. Eşref. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 24. ss. 3-4). TDV Yayınları
- Kara, C. (2014). Heyetler yılı (senetü'l-vüfud): Tarihsel arka planı üzerine bir inceleme. *İstem*. 23. ss. 101-123.
- Kastallani, Ebu'l-Abbas. (ts.). *el-Mevahibu'l-ledunniyye bi'l-menhi'l-muhammediyye*. (C. 1). Kahire: Mektebetü't-tevfikiyye.
- Kastallani, Ebu'l-Abbas. (ts.). *el-Mevahibu'l-ledunniyye bi'l-menhi'l-muhammediyye*. (C. 3). Kahire: Mektebetü't-tevfikiyye.
- Kehhale, Ömer b. Rıza. (1994a). *Mu'cemu kabaili'l-Arabi'l-kadime ve'l-hadise*. (C. 1). Beyrut: Müessetü'r-risale.
- Kehhale, Ömer b. Rıza. (1994b). *Mu'cemu kabaili'l-Arabi'l-kadime ve'l-hadise*. (C. 2). Beyrut: Müessetü'r-risale.
- Kehhale, Ömer b. Rıza. (1994c). *Mu'cemu kabaili'l-Arabi'l-kadime ve'l-hadise*. (C. 3). Beyrut: Müessetü'r-risale.
- Kırbıyık, K. (1997). Havlan (Beni Havlan). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 16, s. 537). TDV Yayınları
- Küçük, R. (1994) Ebu Sufre. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 10. s. 230). TDV yayınları.
- Küçükaşçı, M. S. (2002a). Kilab b. Rebia (Beni Kilab b. Rebia). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 25. s. 567). TDV Yayınları.
- Küçükaşçı, M. S. (2002b). Kinde (Beni Kinde). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 26. ss. 37-38). TDV Yayınları.

- Küçükaşçı, M. S. (2009) Sa'lebe (Beni Sa'lebe). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 36. S. 27-28). TDV Yayınları.
- Mahmudov, E. (2013). Zatüsselasil Seriyyesi. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 44. ss. 153-154). TDV Yayınları.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999a). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 1). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999b). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 2). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999c). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 5). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999d). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999e). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 9). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999f). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 12). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, Ahmed b. Ali. (1999g). *İmtau'l-esma' bima li'n-Nebiyi mine'l-ahvali ve'l-emval ve hafadati ve'l-meta'*. (C. 14). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiiyye.
- Makrizi, T. (1323). *el-Mavaizu ve'l-i'tibar bi zikri'l-hitati ve'asar*. (C. 2). Mısır: Matbaatü'n-nil.
- Nüveyri, Ş. (1423a). *Nihayetü'l-ereb fi fununi'l-edeb*. (C. 1). Kahire: Daru'l-kütüb.
- Nüveyri, Ş. (1423b). *Nihayetü'l-ereb fi fununi'l-edeb*. (C. 2). Kahire: Daru'l-kütüb.
- Nüveyri, Ş. (1423c). *Nihayetü'l-ereb fi fununi'l-edeb*. (C. 10). Kahire: Daru'l-kütüb.
- Nüveyri, Ş. (1423d). *Nihayetü'l-ereb fi fununi'l-edeb*. (C. 17). Kahire: Daru'l-kütüb.
- Nüveyri, Ş. (1423e). *Nihayetü'l-ereb fi fununi'l-edeb*. (C. 18). Kahire: Daru'l-kütüb.
- Önkal, A. (1989). Alkame b. Ulase. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 2. ss. 468). TDV yayınları.
- Öztürk, Y. (2009) Hz. Peygamber'in (s.a.s.) insanlara yaklaşım tarzı ve bu bağlamda Medine'ye gelen hey'etlerle diyalogu. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 11(1). ss. 44-55.
- Sarıçam, İ. (2002). Muharib (Beni Muharib). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 31. s. 3). TDV yayınları.

- Sarıçam, İ. (2006). Neha' (Beni Neha'). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (C. 32. ss. 535). TDV yayınları.
- Semani, A. (1962). *el-Ensab*. (C. 3). Haydarabat: Dairetü'l-mearifi'l-osmani.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013a). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 3). Suriye: Daru'r-risale.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013b). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 4). Suriye: Daru'r-risale.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013c). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 6). Suriye: Daru'r-risale.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013d). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 7). Suriye: Daru'r-risale.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013e). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 9). Suriye: Daru'r-risale.
- Sıbt İbnü'l-Cevzi (2013f). *Mir'atü'z-zaman fi tevarihî'l-a'yan*. (C. 10). Suriye: Daru'r-risale.
- Süheyli, Ebu'l-Kasım. (2002). *Ravdu'l-unf fi Şerhi's-sireti'n-nebeviyyeti li'bni Hişam*, Beyrut: Daru'ihyai't-türasi'l-Arabi 2000.
- Şami, Muhammed b. Yusuf. (1993a). *Sübülü'l-hüda ve'r-reşat fi sireti hayri'l-ıbad*. (C. 5). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye.
- Şami, Muhammed b. Yusuf. (1993b). *Sübülü'l-hüda ve'r-reşat fi sireti hayri'l-ıbad*. (C. 6). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye.
- Şami, Muhammed b. Yusuf. (1993c). *Sübülü'l-hüda ve'r-reşat fi sireti hayri'l-ıbad*. (C. 10). Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye.
- Taberi, Muhammed b. Cerir. (1387). *Tarihu'r-rusul ve'l-mülük*. Beyrut: Daru't-türas.
- Vakidi, Muhammed b. Ömer. (1409). *Meğazi*. (C. 3) Beyrut: Daru'l-'alemi.
- Vakidi, Muhammed b. Ömer. (1990). *Kitabü'r-Ridde*. Beyrut: Daru'l-ğarbi'l-İslami.
- Ya'kubi, Ahmed b. İshak. (1422). *el-Buldan*. Beyrut: Daru'l-kütübi'l-ilmiyye.
- Yekeler, M. (2014). *Cahiliyye Döneminde Hz. Peygamber Dönemi Sonuna Kadar Temim Kabilesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.